

Bestuursverslag NOWHERE 2020

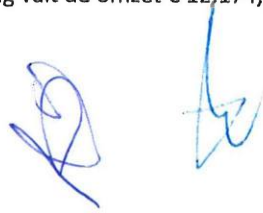
In meerdere opzichten is 2020 een roerig jaar gebleken. Het jaar begon met het traceren van documenten die door een ransomhack eind 2019 verloren waren gegaan. Het proces rondom het schrijven van een nieuw meerjarenplan voor 2021-2024 stond daardoor extra onder druk. Dat was ook de reden om geen aanvraag in te dienen als ontwikkelinstelling bij de Raad voor Cultuur, waarvoor een BIS-functie was geschapen op rijksniveau. Wij hebben ons in die eerste maanden van 2020 geconcentreerd op onze bestaande stakeholders: we hebben ingezet op een A-BIS-functie bij Gemeente Amsterdam en vroegen opnieuw aan bij de meerjarenregeling van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Beide aanvragen zijn gehonoreerd. De toetreding van Nowhere tot de basisinfrastructuur van Amsterdam – als 'Multidisciplinair productiehuis voor talentontwikkeling en cultuureducatie' – is een mooie erkenning voor 15 jaar pionieren.

Bovendien betekenen de gehonoreerde aanvragen voor de A-BIS en het Fonds voor Cultuurparticipatie dat Nowhere er financieel op vooruit gaat, temeer omdat eind 2020 ook onze aanvraag voor de tweejarige regeling (2021-2022) van het Letterenfonds werd goedgekeurd, waarmee we alsnog een nieuwe stakeholder erbij kregen.

En toen werd het maart en brak de coronapandemie uit. Na in de eerste maanden grondig te hebben gesleuteld aan ons toekomstperspectief, moesten we nu op korte termijn de deuren sluiten. We konden toen nog niet bevroeden dat we uiteindelijk tot aan vandaag in een soort van langgerekte surplace zouden belanden. Toch zagen we al snel allerlei kansen om ons op onderdelen aan te passen en te vernieuwen. Bijvoorbeeld door programma's online door te zetten, in plaats van een festivaldag een postercampagne in de stad uit te zetten en met scholen programma's opzetten die wel doorgang konden vinden. Verder hebben we de ruimte die ontstond doordat er minder programma kon worden gemaakt gebruikt om processen te verbeteren. Zo werd 2020 ook het jaar waarin een grondige renovatie van onze systemen en ons gebouw plaatsvond. We verbeterden het financiële proces met een nieuw administratiekantoor Ozcar,, ontwikkelden een nieuw CRM-systeem, een nieuwe huisstijl en nieuwe websites. En last but not least verbouwden we ons pand grondig. Dit alles in het teken van ons vers opgetekende toekomstperspectief: Nowhere verder ontwikkelen als creatief (t)huis voor (piep)jonge Amsterdamse makers.

Exploitatie, reservepositie en eigen inkomsten

De totale omzet bedroeg in 2020 €762.835,-. Ten opzichte van de omzet in 2019 (€1.169.060,-) is dat een daling van €406.225,- (35%). Naar aanleiding van de eerste lockdown in maart hebben wij in april een nieuwe 'coronabegroting' gemaakt. Ten opzichte van deze begroting valt de omzet € 12.174,- (1,5%) lager uit.

1

De lagere omzet ten opzichte van 2019 heeft te maken met lagere opbrengsten van €338.643,- en met lagere bijdragen uit private en publieke middelen van €67.582,-.

De €338.643,- lagere opbrengsten wordt enerzijds veroorzaakt door het wegvallen van een groot deel van ons programma (zo'n €100.000,-) maar voor nog een groter deel door het wegvallen van de omzet van de exploitatie van Jeugdland Maakland (€240.000,-) als gevolg van de verzelfstandiging van deze activiteit.

De lagere bijdrage aan publieke en private middelen van €67.582,- komt doordat we minder programma-aanvragen hebben ingediend bij publieke en private fondsen enerzijds en het doorschuiven van een aantal bijdragen naar 2021 anderzijds. Overigens beide als gevolg van de coronabeperkingen en lockdowns.

Er is een overschot op de exploitatie van €12.804,-. In 2020 is €30.000,- onttrokken aan de bestemmingsreserve groot onderhoud, ten gunste van de algemene reserve. Daarnaast is er €8.500,- gedoteerd aan de bestemmingsreserve groot onderhoud. De algemene reserve neemt toe van €75.716,- in 2019 tot €110.020,- in 2020. De bestemmingsreserves groot onderhoud en inventaris /techniek nemen af van €41.500,- in 2019 naar €20.000,- in 2020.

Het totaal aan reserve neemt toe met €12.804,-. (van €117.216,- in 2019 naar €130.020,- in 2020). De algemene reserve is in lijn met het streefbedrag van omstreeks 10% van de omzet – die in een normaal programmajaar rond de € 1.000.000,- ligt.

De personele beheerlasten nemen ten opzichte van 2019 met €18.306,- toe. Ten opzichte van de begroting vallen ze €7.114,- lager uit. De toename van de personele beheerlasten ten opzichte van 2019 heeft voornamelijk te maken met een uitbreiding van het aantal uur office management en een stijging van de post onkosten personeel. Daarnaast is het een gevolg van de laatste kosten voor de kwartiermaker Jeugdland die in 2019 nog onder de activiteitenlasten was geboekt.

De materiële beheerlasten zijn met in totaal zo'n €170.000,- nagenoeg gelijk gebleven t.o.v. 2019 en komen ook nagenoeg overeen met de begroting. De huurlasten zijn iets gestegen door een prijsindexverhoging. Verder valt op dat er veel minder onderhoudskosten zijn geboekt. Dit heeft alles te maken met de verbouwing die in 2020 plaatsvond.

De activiteitenlasten pakten in 2020 €388.731,- lager uit dan in 2019 en €38.678,- lager dan begroot. Ten opzichte van 2019 pakten de personele activiteitenlasten €183.947,- lager uit en de materiële activiteitenlasten €204.784,-.

De lagere personele activiteitenlasten (-183.947) zijn een gevolg van een aantal bewegingen. De meest opvallende bewegingen hierin zijn de lagere personele lasten Maakland (-€215.000,-) en het wegvallen van een groot deel van het programma, zoals te zien is aan de daling bij onder meer het workshopprogramma en de Algemene projectkosten.

Daarnaast vallen op het eerste gezicht ook de personele lasten voor de Poetry Circle (+€50.000,-) en het nieuwe programma Cultuurcoaches (+€11.371) op.

De Cultuurcoaches zijn natuurlijk een nieuw project, dus de gestegen kosten zijn logisch. Maar de ogenschijnlijke stijging van personele activiteitenlasten bij Poetry Circle, liggen vooral aan een andere toerekening. Bij de 'Activiteitenlasten per onderdeel' werden de personeelskosten van mensen in dienst in 2019 geschaard onder 'Algemene projectkosten', terwijl dit eigenlijk hoort bij Poetry Circle. Dit is gecorrigeerd in het resultaat 2020.

Ook bij de 'Ontwikkeltajecten makers' werden de kosten in 2020 anders geboekt dan in 2019, toen alle kosten als materiële lasten zijn geboekt.

De lagere materiële activiteitenlasten van €204.784,- worden grotendeels veroorzaakt door zo'n €75.000,- lagere materiële lasten van Poetry Circle, zo'n €50.000,- lagere lasten Jeugdland Maakland, en zo'n €52.500,- lagere materiële lasten bij de ontwikkeltrajecten van makers (i.v.m. de onjuiste toerekening, zoals hierboven al genoemd). Ook dalen de materiële lasten van het Columnfestival (€8.600), dat als gevolg van de afgelaste festivaldag minder locatiekosten had.

De daling in activiteitenlasten van €38.678,- ten opzichte van de begroting van 2020, is een kleine afwijking ten opzichte van het totaal aan activiteitenlasten van €453.012,-. Deze afwijking wordt veroorzaakt door over de hele linie lagere programmalasten als gevolg van de langer aanhoudende coronacrisis dan was voorzien.

De kosten voor corporate communicatie waren in 2020 zo'n €10.000,-, terwijl deze in 2019 nihil waren. Ten opzichte van de begroting is er zo'n €3.000,- minder uitgegeven. In 2020 is een nieuwe huisstijl van Nowhere geïntroduceerd en heeft een specialist een communicatieplan en socialmediastrategie geschreven.

Het **percentage eigen inkomsten** in 2020 was 22%, ten opzichte van 43% in 2019. Dit is enerzijds het gevolg van het wegvallen van de eigen inkomsten uit de exploitatie van Jeugdland Maakland. Daarnaast daalden de inkomsten tot een minimum doordat onze programma en podiumproducties niet konden doorgaan vanwege de sluiting door corona. In verband met de verzelfstandiging van Jeugdland Maakland verwachten wij in de komende vier jaar minder hoge eigen inkomsten te halen

dan de afgelopen vier jaar. Wij streven de komende vier jaar naar een eigen inkomsten percentage van 35%.

Nowhere heeft zich in het coronajaar 2020 financieel goed staande weten te houden, hoewel de steun vanuit de NOW-regeling en de steun vanuit het Fonds van Cultuurparticipatie noodzakelijk waren. Deze extra bijdragen zijn niettemin afdoende geweest om het verlies aan omzet het hoofd te bieden. Verder is het de eerste jaarrekening die is samengesteld met ons nieuwe boekhoudkantoor Ozcar. Hierdoor is er op punten een andere toerekening van kosten dan in voorgaande jaren. Wij zijn overgestapt omdat wij met het nieuwe systeem de komende jaren beter in staat zijn onze projecten te begroten en onze kosten te monitoren. In 2020 hebben wij deze nieuwe manier van werken geïmplementeerd, zodat wij er ons voordeel mee kunnen doen in de nieuwe Kunstenplanperiode 2021-2024.

Tenslotte was dit ook het jaar van de verbouwing. Het naar voren halen van de verbouwing heeft goed uitpakkt. De eerste fase is redelijk binnen begroting afgerond. De verbouwing werd mede mogelijk gemaakt door Nowhere's goede reputatie en banden met verschillende private en publieke fondsen. Wij zijn dan ook trots dat na vier jaar werven de verbouwing heeft plaats kunnen vinden. En met terugwerkende kracht kunnen we stellen dat er geen beter tijdsgewricht denkbaar was voor een ingrijpende verbouwing.

Exploitatie Poetry Circle Nowhere

Bij de exploitatiebegroting van Poetry Circle wordt een vergelijking gemaakt met de oorspronkelijke bij Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) ingediende meerjarenbegroting én de resultaten van 2019. We trekken hier niet de vergelijking met de coronabegroting van 2020, die we voor heel Nowhere hebben gemaakt. Deze coronabegroting is destijds wel ter goedkeuring voorgelegd aan het FCP.

De omzet van Poetry Circle Nowhere is in 2020 (€230.520,-) met € 84.467,- gedaald ten opzichte van 2019 (€314.987,-) en met €48.230 ten opzichte van de meerjarenbegroting.

Deze daling **ten opzichte van 2019** werd veroorzaakt door €46.263,- aan lagere publieksinkomsten, €21.836,- aan lagere bijdragen uit private fondsen en €20.226,- aan lagere bijdragen uit publieke middelen. Er waren met name minder inkomsten uit performances in opdracht en de niet in roulatie genomen jaarlijkse voorstelling.

De daling **ten opzichte van de FCP-begroting** wordt veroorzaakt door €79.150,- aan lagere publieksinkomsten enerzijds; en €3.350,- aan private plus €28.757,- meer aan publieke bijdragen

4

anderzijds. In de meerjarenbegroting vallen de publieke en private bijdrage dus €32.107 positiever uit ten opzichte van de meerjarenbegroting 2017-2020.

De uitgaven van Poetry Circle Nowhere bedroegen in 2020 €224.930,-. Dit is €87.766,- lager dan in 2019 en €53.820,- minder dan begroot in de meerjarenbegroting.

De beheerlasten vallen ondanks de grote daling van de totale lasten €22.034,- hoger uit. Dit wordt met name veroorzaakt door een beter en meer waarheidsgetrouwe toerekening van Nowhere's uitgaven aan fondsenwerving, office management, zakelijke leiding en directievoering ten opzichte van 2019.

De activiteitenlasten vallen €109.800,- lager uit dan in 2019 en €80.473,- lager uit dan in de meerjarenbegroting.

De activiteitenlasten materieel dalen zowel ten opzichte van de FCP-begroting, als ten opzichte van 2019 het scherpst van zo'n €60.000,- naar zo'n €10.000,- in 2020. Dit was het gevolg van het online voortzetten van het programma waardoor er nauwelijks locatie-, techniek en reiskosten zijn gemaakt.

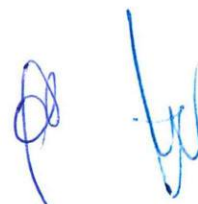
De activiteitenlasten personeel dalen ten opzichte van 2019 sterker (€58.650,-) dan ten opzichte van de meerjarenbegroting (€26.704,-). De sterke daling ten opzichte van 2019 heeft vooral te maken met het niet draaien van een productie. In 2019 liepen er maar liefst drie producties.

Niettemin is de daling van personeelslasten minder groot dan de daling van de materiële activiteitenlasten. Dit is een gevolg van het (online) voortzetten van de Poetry Circle-programma in de zes steden. De personele bureaunkosten en kosten van coaches zijn daarom in 2020 wel gemaakt.

We komen uit op een positief resultaat van €5.950,-, dat wordt meegenomen naar het nieuwe Poetry Circle-jaar 2021 - het eerste jaar van het nieuwe beleidsperiode 2021-2024.

Programma, organisatie en beleid 2020

Aan de basis van ons programma ligt de overtuiging dat jonge mensen de dragers zijn van culturele en kunstzinnige vernieuwing. Vernieuwing die we noodzakelijk vinden in diverse en zich snel ontwikkelende stedelijke omgevingen. We zijn op zoek naar nieuwe verhalen en nieuwe perspectieven, uit Amsterdam en uit de werelden waar onze makers hun wortels hebben. Nowhere is een vurig pleitbezorger voor 'state of the art'-faciliteiten en een hoogstaand programma met scherpe geesten en inspiratoren waar jonge Amsterdammers hun talent kunnen slijpen.

Het programmajaar 2020 stond door alle beperkingen, als gevolg van de coronapandemie, minder in het teken van programma dan dat wij hadden gewild. Niettemin zijn er zelfs in dit jaar weer veel nieuwe ontwikkelingen op programmavlak geweest. Zo zijn er in het begin van het jaar een aantal nieuwe workshops geïntroduceerd en is er in 2020 een groot programma voor scholen opgetuigd in het kader van de nieuwe AFK-pilot Cultuurcoaches.¹ Daarnaast heeft het Columnfestival zich heruitgevonden met online lessen, een schitterend magazine in plaats van een festivaldag en een postercampagne in de stad met rake citaten á la Loesje. En tenslotte is het Poetry Circle-programma in alle zes de steden volledig online voortgezet. En zijn de podiumavonden, de zogenoemde Circle Sessions, doorgegaan op Instagram tv (IGTV). Omdat de eindproducties in de zes Poetry Circle-steden niet door konden gaan, is er een gezamenlijke publicatie gemaakt: een cassette met daarin een bundel van iedere lokale Poetry Circle. Tenslotte is 2020 ook het jaar geweest waarin we het 'Cultuurhuis Oost' weer een stap verder hebben gebracht, samen met de partners Framer Framed, Q-factory, Plein theater en De Rode Loper op School. We hopen onder een beter gesternte in 2021 de eerste gezamenlijke programma's te kunnen maken.

Bestuur, directie en Code Cultural Governance

Stichting NOWHERE wordt bestuurd volgens het bestuur-directie-model, zoals beschreven in de Code Cultural Governance. De stichting is sinds 1 augustus 2005 actief. In 2020 kregen we er een nieuw bestuurslid bij: Ricardo Cairo, die in de beginjaren al betrokken was bij Nowhere als rapdocent. Inmiddels is Ricardo docent Engels in het voortgezet onderwijs. Door zijn verbinding met de ontstaansgeschiedenis van Nowhere en zijn onderwijsexpertise is Ricardo een welkome aanvulling. Met zijn aantreden is het vijfkoppige bestuur compleet. Jan Willem Huisman is voorzitter, Roland de Jonge penningmeester en Farnoosh Farnia, Martine Hoogendoorn en Ricardo Cairo zijn algemeen lid. De directie van Nowhere wordt gevoerd door algemeen directeur Michel de Rooij en zakelijk leider Jona Dekker.

Bestuur en directie bezitten gezamenlijk een zeer gevarieerde en relevante expertise op het gebied van cultureel ondernemerschap, governance, arbeidsrecht, media, organisatie, jongerencultuur en diversiteit. De bestuursleden ondersteunen de NOWHERE-organisatie met raad en daad en zijn op hun expertise makkelijk aanspreekbaar (en inzetbaar). De Code Culturele Diversiteit wordt in acht genomen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de aandacht voor de brede vormgeving van de programmering, die aansluit bij onze sterk diverse achterban. Diversiteit is altijd een punt van aandacht; voor de samenstelling van

---

¹De pilot Cultuurcoaches bereidt de Regeling Cultuurcoach 2021-204 voor. Cultuurcoaches stimuleren kinderen en jongeren zowel onder als na schooltijd actief kunst te beoefenen.

het bestuur, het vaste team van Nowhere en ook de betrokken workshopmasters. Daarnaast is diversiteit één van de criteria op basis waarvan we samenwerkingen aangaan.

Organisatie en beleid

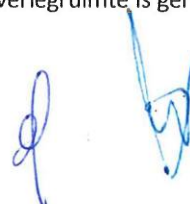
Niet alleen corona maakte van 2020 een uitzonderlijk jaar. Het schrijven van de nieuwe plannen en het afwachten of deze ook zouden worden gehonoreerd maakt het laatste jaar van de Kunstenplanperiode altijd al tot een soort van overgangperiode.

In onze plannen zetten we in op drie koerswijzigingen. Ten eerste voegden wij aan onze peilers 'Programma' en 'Productie' een nieuwe peiler toe: 'Huis'. Meer dan ooit staat laagdrempelige culturele ruimte in Amsterdam onder druk. De stijging van de vastgoedprijzen maakt het voor nieuwe makers of culturele organisaties bijna onmogelijk om betaalbare studioruimten in Amsterdam te vinden. De komende beleidsperiode zetten we daarom nog meer onze deuren open voor jonge makers en gelijkgestemde partners. Om deze nieuwe 'huisfunctie' beter te kunnen vervullen heeft er een grondige verbouwing plaatsgevonden en is er gewerkt aan een nieuwe website en CRM-systeem. Jonge makers met een account kunnen binnenkort zelf ruimtes boeken.

Een andere ambitie van Nowhere was het uitbreiden van onze productiefunctie. Wij wilden ons veel meer dan voorheen gaan toelagen op het produceren van voorstellingen van jonge makers uit het Nowhere- en Poetry Circle-netwerk. Deze ambitie hebben wij voorlopig in de koelkast moeten zetten, omdat we – ondanks een iets verhoogde toekenning – wel minder hebben gekregen dan aangevraagd, van zowel de Gemeente Amsterdam als het Fonds voor Cultuurparticipatie.

De start van de nieuwe beleidsperiode zagen wij ook als mogelijkheid om het begrotings- en administratieve proces beter op elkaar af te stemmen. Wij zijn overgestapt naar een boekhoudkantoor dat gespecialiseerd is in de culturele sector. Samen met dit kantoor hebben wij gebouwd aan een nieuw financieel systeem. Het systeem geeft onze grotere mogelijkheden om begrotingen te monitoren en zelfs de optie om projectomgevingen aan te maken waarin makers hun eigen project kunnen administreren. Zo hebben alumni van de Poetry Circle een eigen project gedraaid en geadmistreerd binnen ons systeem. Makers kunnen zich op deze wijze ook op dit gebied bij Nowhere verder ontwikkelen.

Verder was 2020 het jaar van de verbouwing. Deze stond al drie jaar op stapel, maar het was moeilijk om het forse bedrag dat nodig was bijeen te krijgen. Toch hadden wij tijdens de eerste sluiting als gevolg van corona een 'nu of nooit'-gevoel. De plannen en tekeningen lagen klaar en met een extra bijdrage uit de Amsterdamse subsidieregeling 'Verduurzaming Cultureel Vastgoed' en de toezegging dat wij een deel van coronasteun mochten inzetten zijn wij gestart. De eerste fase is in december afgerond. De foyer is qua kleur volledig getransformeerd. Bouwkundig is de foyer opengebrouwen richting de keuken waardoor de hele benedenruimte tot een fijne werk- en overlegruimte is gemaakt,

die 's avonds kan worden gebruikt als podium. In 2021 wordt er gestart met de verbouwing op de eerste etage. Hier wordt een extra theater/dansstudio gerealiseerd en een aanzet gemaakt tot een muziekstudio die meerdere kleine studio's bevat, voor dj's en podcast- en geluidsopnames.

Verder was 2020 ook het eerste jaar van de door ons opgerichte Stichting Jeugdland Amsterdam. In de eerste maanden van het jaar hebben wij de nieuwe stichting hier en daar nog bijgestaan, maar vanaf april stond de stichting volledig op eigen benen. Enerzijds was 2020 qua programma natuurlijk een rampzalige start voor de nieuwe stichting, maar toch is het coronajaar niet op een financieel debacle uitgelopen – als gevolg van de nieuwe afspraken en subsidierelatie met Stadsdeel Oost.

Tenslotte was 2020 natuurlijk het jaar van COVID-19. Zakelijk en financieel is Nowhere door het gemis aan eigen inkomsten niet in gevaar gekomen, doordat we scherp opnieuw hebben begroot, doordat we gebruik konden maken van de NOW-regeling van de overheid en dankzij een extra bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Niettemin was het een desastreus jaar voor alle aan ons verbonden zzp'ende makers. Gelukkig hebben we nog redelijk wat werk kunnen genereren voor onze workshopmasters, via het nieuwe Cultuurcoaches-programma en een aantal coronaprojecten voor de jeugd. Toch zijn zij als makers hard geraakt. Waar nog enige activiteit te bespeuren was qua schoolprojecten en specifieke trajecten voor (kwetsbare) jeugd, zie je een dramatische daling tot nagenoeg 0 bij het aantal voorstellingen en presentaties die via Nowhere hebben plaatsgevonden.

Nowhere-workshops, -communities en -presentaties

Het Nowhere-workshop en -communityprogramma heeft in 2020 geleden onder de beperkingen in verband met COVID-19. De continue onzekerheid - 'moeten we een beetje dicht of helemaal dicht?' – was lastig om mee te werken. De artistieke communities zijn opgericht om wekelijks bij elkaar te komen. Vooral de danscommunities zijn normaliter zeer druk bezocht. Enthousiaste jonge dansers brengen samen tijd door in volle, stomende studio's. Wij merken dat het gemist wordt door de communityleden. Wij hopen dat het workshopprogramma en de communities zich snel kunnen herpakken als de beperkingen zijn opgeheven.

Toch was er ook dit jaar binnen het Nowhere-programma plek voor meerdere nieuwe ontwikkelingen. Zo hebben de deelnemers aan de workshop 'Murals' samen met master Dewy Elsinga een blijvende mural gemaakt in het trappenhuis van Nowhere. Verder waren er voor de eerste keer workshops 'Songwriting' van Gianski en 'Theater Classes' van niemand minder dan Yeliz Dogan. Ook is er dit jaar een nieuwe community opgericht rondom wereldkampioen beatboxen Bart Voogt. De overige al bestaande danscommunities – Native Moons, House of Vineyard, Superfunk en Junction – hebben allemaal plaatsgevonden, zij het heel beperkt. Niettemin is de mogelijkheid om je digitaal

aan te melden dankzij corona geïntroduceerd; een welkome innovatie die we ook na het coronatijdperk zullen handhaven.

Als we kijken naar de aantallen, dan zien we hoe anders dit jaar qua output is verlopen in vergelijking met andere jaren. Als we kijken naar het aantal deelnemers aan Nowhere-workshops en het aantal sessies, dan komen we op ongeveer 40% van het aantal dat we in 2019 haalden. Het aantal deelnemers aan de communities wijkt niet sterk af, maar de frequentie daalde met zo'n 75% desastreus.

Het artiestenprogramma heeft de afgelopen Kunstenplanperiode een vlucht genomen. Ook in 2020 bleef het aantal makers dat wij begeleidde in hun ontwikkeling/professionalisering onverminderd hoog, te meer omdat het coachen van makers ook goed op afstand kon worden uitgevoerd. In 2020 ronden Sjaan Flikweert en Yordana Rodrigues hun traject af in het kader van de Urban Makers-regeling van Fonds voor Cultuurparticipatie. Vernon Chatlein werkt met steun uit dezelfde regeling nog aan zijn onderzoek naar een belangrijke, in de vegetelheid geraakte muziekstroming uit Curaçao: 'Muzik di Zumbi'. Verder begeleidde wij Roziëna Salihu en Onias Landveld in het kader van het traject #Nieuwe Stukken van het Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds. Tenslotte hebben wij Mirte Hartland geholpen met haar aanvraag voor de korte film 'De werkelijkheid heeft mij niet nodig' over de dood en vergankelijkheid. Wij hebben voor dit project een eigen administratie aangemaakt binnen ons financiële systeem. Zo kon Mirte het project via ons laten lopen maar toch zelf administratieve verantwoordelijkheid nemen.

Het programma cultuuronderwijs heeft ook een lastig jaar gekend. Er is in dit coronajaar zó veel op het onderwijs afgekomen. De omwenteling van fysiek naar digitaal lesgeven heeft het uiterste geveerd van scholen. Het was daarom bijna onmogelijk om nog samen met scholen projecten te ondernemen. Toch hebben wij in dit jaar via de zogenoemde Cultuurcoaches nieuwe samenwerkingen kunnen opstarten met de Luca Praktijkschool, Indische Buurt School en het IJburgcollege. Uitgangspunt van dit nieuwe programma is om via culturaanbod binnen schooltijd, kinderen naar aanbod buiten schooltijd toe te leiden. Via deze nieuwe partnerschappen hebben, ondanks corona, 100 leerlingen nog zo'n 50 uur les gekregen. Ook tijdens de lockdown hebben wij de leerlingen van de praktijkschool en de vmbo-kaderklas van het IJburgcollege lesgegeven. Voor de meest kwetsbare jeugd werd een uitzondering gemaakt en was het geoorloofd om ook tijdens de lockdown door te gaan met onze cultuurlessen. In dit coronajaar was niettemin binnen het programma Cultuuronderwijs het Columnfestival verantwoordelijk voor het overgrote deel van het aantal deelnemers. Via de website konden scholen een digitale videocolumnles en bijbehorende opdrachten downloaden. In totaal hebben 725 leerlingen deelgenomen. In plaats van de festivaldag te organiseren, hebben we een prachtig Column Magazine uitgegeven en zijn rake citaten uit de columns via een postercampagne overal in Amsterdam

te lezen geweest. Zo kleurden de jongeren van Amsterdam hun stad niet met hun aanwezigheid, maar met hun gedachten.

Als we naar output in aantallen kijken zien we in aantallen deelnemers een daling van 65% ten opzichte van 2019 en een daling van zo'n 50% van het aantal lesuren. De grote daling in aantallen heeft overigens ook met de verzelfstandiging van Jeugdland Maakland te maken. De grote aantallen scholen die kwamen spelen, maken en tuinieren worden niet meer op ons conto geschreven. Alleen de deelnemers aan het Maakprogramma vallen nog onder onze verantwoordelijkheid. Ook daarom is het aantal deelnemers uit het primair onderwijs gedaald. In 2019 deden er 1642 leerlingen mee – allemaal leerlingen die Nowhere les gaf via de programma's op Jeugdland. In 2020 gaven wij 139 leerlingen les via het Cultuurcoaches-programma. Het aantal deelnemers daalde van 1642 in 2019 naar 139 in 2020.

Ons partnerprogramma bestaat uit de activiteiten die onze cultuureducatieve partners in het Nowhere-gebouw organiseren – ook wel het Yellow Brick Road-cultuureducatiecollectief genoemd. Nowhere is inmiddels de vaste basis geworden van DEGASTEN. Niettemin is de samenwerking met Amsterdamse JeugdtheaterSchool, die Nowhere ook als basis gebruikte, beëindigd. AJTS concentreerde haar lessen op de woensdag en wilde uitbreiden naar de woensdagavond. Wij konden hier geen overeenstemming over bereiken aangezien de studio's 's avonds worden gebruikt door House of Vineyard. DEGASTEN en Studio 52nd hebben daar waar mogelijk programma's laten doorgaan. Het aantal uren dat partners gebruik maakten van onze ruimte daalde ten opzichte van 2019 met zo'n 35%.

Nowhere's podiumprogramma heeft de grootste tik gehad. De jaarlijkse co-productie met Sites of Memory heeft door haar slimme productie toch nog een redelijk publiek kunnen bereiken. Deze editie, getiteld Future for the Past, was een internationale, multidisciplinaire locatievoorstelling over de gedeelde, koloniale geschiedenis van Nederland en Zuid-Afrika. De bedoeling was dat er voorstellingen in Amsterdam en Kaapstad zouden plaatsvinden. In aangepaste, deels digitale vorm, hebben er 32 uitverkochte voorstellingen plaatsgevonden. Het maximale aantal bezoekers per voorstelling was 10. Het was een wandelvoorstelling tussen het Joods Historisch Museum en het Scheepvaartmuseum. Het verhaal was te volgen via oortjes aangesloten op een Ipad. Tijdens de wandeling werd het publiek verrast met onverwachte live performances.

Verder hebben er twee Circle Sessions plaatsgevonden, was er een week lang een installatie in Nowhere in het kader van het Fringe Festival en hebben de Communities twee maal een zogenoemde publieke 'Jam' gehouden.

Het aantal presentaties valt door de wandelvoorstelling hoger uit dan geprognosticeerd maar het totaal van 420 bezoekers vertelt, als je het afzet tegen de 2600 bezoekers in 2019, het echte verhaal van het podiumprogramma van Nowhere in 2020.

Het vierde Nowhere-jaar in de huidige Kunstenplanperiode was programmatisch lastig, als gevolg van de coronacrisis. De oplevering van de geheel vernieuwde foyer in december en het vooruitzicht van de nieuwe theater- en dansstudio in 2021 stemt ons tegelijkertijd vrolijk en geeft ons het volste vertrouwen dat de beleidsperiode 2021-2024 een nieuwe bloeiperiode kan zijn voor ons als Productiehuis voor Talentontwikkeling en Cultuureducatie.

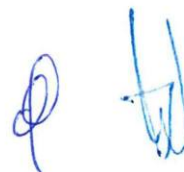
Maakland-programma

2020 is het eerste jaar dat de door Nowhere opgerichte Stichting Jeugdland Amsterdam de scepter zwaaide over Jeugdland. Nowhere blijft betrokken als programmapartner en blijft het Maak- en Cultuurprogramma op Jeugdland verzorgen. De stichting functioneert volledig zelfstandig met Meinke Noordam als directeur en een eigen onafhankelijke raad van toezicht.

Het was natuurlijk voor de nieuwe Stichting een bizar jaar om te starten. Niettemin had Jeugdland één groot voordeel; het is een buitenlocatie pur sang. Het is daarom ook niet gek dat Jeugdland in 2020 hetzelfde bezoekersaantal liet zien als in 2019, namelijk 80.000. Als we kijken naar ons Maakprogramma in 2020 dan zijn de cijfers ten opzichte van onze overige programma's nog redelijk. Zo ontvingen we bij onze workshopprogramma's nog 936 kinderen en kregen 1368 kinderen een Maakworkshop als onderdeel van een kinderfeestje. Er hebben in totaal 95 workshopssessie plaats gevonden en 151 kinderfeestjes. Het aantal workshopssessies ontloopt het aantal in 2019 (105) nauwelijks. Dit heeft ook te maken met de door gemeente Amsterdam georganiseerde Midzomer Mokum- en Midwinter Mokum-programma's voor de jeugd. Wij hebben met beide programma's meegedaan en in het kader hiervan workshops gegeven op Jeugdland. Tijdens Midwinter Mokum in december hebben wij het nieuwe programma Buiten Ateliers geïntroduceerd. Buiten Ateliers zijn ateliers waar je buiten kunst maakt, met de natuur als inspiratiebron. Het Buiten Atelier kan overal op Jeugdland opdoemen en kan verschillende vormen aannemen. Het kan een beeldend atelier zijn maar net zo goed een theater- of muziekatelier. Wij hopen dit concept in 2021 verder uit te werken en toe te voegen aan ons maakprogramma op Jeugdland. De schitterende natuurlijke plek en de grote aantallen bezoekers zijn prima uitgangspunten om kinderen en in aanraking te brengen met verschillende kunstvormen en direct met ze aan de slag te gaan.

Poetry Circle Nowhere

Het jaar 2020 is op verschillende wijze het jaar van de waarheid gebleken. Ten eerste vanwege de belangrijke aanvraagperiode. Met een verhoogde bijdrage vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie en met als nieuwe stakeholder het Nederlands Letterenfonds, kunnen we zeggen dat het een succes is gebleken. De verhoogde aanvraag van Nowhere voor de Amsterdamse BIS had de weg moeten plaveien voor een continue stroom van Poetry Circle-producties. Gezien de lagere honorering van onze aanvraag hebben we vooralsnog deze ambitie moeten temperen. We zullen moeten kijken hoe

deze ambities door slimme co-producties en wellicht extra fondsenwerving op termijn alsnog realiseerbaar zijn.

2020 is ook het jaar van de waarheid gebleken als het gaat om hoe een hechte fysieke community omgaat met een lockdown. Ook hiervoor is de Poetry Circle met vlag en wimpel geslaagd. Alle zes de lokale circles zijn in de eerste lockdown (maart 2020) bijna onmiddellijk overgestapt op online lessen. De hechte Poetry Circle-communities die doorgaans zegevieren dankzij nabijheid bleken ook op afstand, online te kunnen blijven bestaan. De gangbare afsluitende producties zijn vervangen door een schitterend gesamtkunstwerk; een cassette met daarin zes dichtbundels. Elke Circle heeft een eigen bundel samengesteld en vormgegeven.

2020 was ook het jaar waarin de Circle in Den Haag startte. Onze Haagse lokale partner Huis van Gedichten was de grote aanjager van deze zevende Poetry Circle en ons nieuwe inhoudelijke partner. Wij zijn blij met deze enthousiaste en inhoudelijk zeer sterk partner en trots op de verdere uitbreiding van het Poetry Circle-netwerk.

Tenslotte was 2020 ook het jaar van de waarheid als het gaat om het aantal inschrijvingen dat de Poetry Circle na dit coronajaar zou krijgen. Met toch wel enige verbazing hebben we, na bijna een jaar online lesgeven en nauwelijks publieke optredens, het grootste aantal inschrijvingen ooit mogen ontvangen, voor het seizoen 2020-2021.

Het aantal voorstellingen en presentaties heeft het meest te lijden gehad van COVID-19. Zo werd de voorstelling 'De laatste dichters' van Urban Myth overvallen door de lockdown en afgelast. Poetry Circle zou meereizen en in iedere stad het voorprogramma verzorgen. Ook de fysieke optredens voor Holland Festival konden geen doorgang vinden - de presentaties van Jorgen Gario, Sjaan Flikweert en Rachel Rumai werden uiteindelijk wel opgenomen en online gezet.

De bundelpresentatie heeft wel doorgang kunnen vinden in klein gezelschap, op anderhalve meter afstand in de buitenlucht op Jeugdland.

Verder is het partnerschap met Fondation Constant noemenswaardig. Met deze stichting, zes dichters van de Poetry Circle en zes studenten (en alumni) van de opleiding Scenografie van de HKU wordt toegewerkt naar een installatie op het Over het IJ Festival. De installatie is een antwoord, reflectie van de huidige generatie op de utopische stad Babylon van kunstenaar Constant. Bezoekers kunnen in de installatie op het Over het IJ Festival met een VR-bril op verkenningstocht door Babylon. Op deze verkenningstocht zien ze de dichters met hun reflectie opdoemen in de straten van de utopische stad Babylon.

Verder zijn de theaterteksten van Roziena Salihu met Vrijgevluchten en Onias Landveld met De zwarte Premier noemenswaardig. Deze twee geweldige theaterteksten zijn gemaakt in het traject Nieuwe Stukken van het Fonds voor Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds.

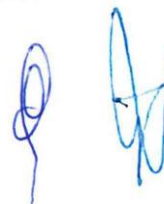
In 2020 is Jasper Albinus als artistiek producent aangetreden in het Poetry Circle-team. Jasper heeft net als programmaleider Zeinab El Bouni zo'n vijf jaar geleden de Poetry Circle doorlopen. Met Christina Tosoni als creatief producent staat er na een jaar bouwen een ijzersterk en geworteld Poetry Circle-team. Naast deze vaste medewerkers zijn het team coaches en workshopmasters minstens zo belangrijk. Dit geldt hetzelfde voor de coproducerende partnerorganisaties: De Nieuwe Vorst/Tilt, Dynamo, Explore the North, Huis van Gedichten, Bibliotheek Rotterdam en Hedon. Tenslotte moeten in dit verband de vrijwillige coördinatoren in de steden worden genoemd die als eerste contactpersoon fungeren tussen het kantoor in Amsterdam en de leden uit de steden. Het in jaren zorgvuldig opgebouwde Poetry Circle-netwerk en programma lijkt zichzelf steeds meer te versterken. Met als merkbaar resultaat meer inschrijvingen, meer aanvragen en meer en meer belangstelling vanuit culturele Instellingen voor onze makers en onze aanpak.

Waarde voor de stad

De visie van Nowhere en haar ambities sluiten naadloos aan op de Amsterdamse beleidsvoornemens rondom talentontwikkeling, cultuuronderwijs en de meerpolige stad. Het slimme talentontwikkelingsprogramma waarin jonge Amsterdammers zelfstandig of onder begeleiding van inspirerende (soms beroemde) masters/coaches kunnen spelen, experimenteren en leren in de Nowhere-studio's, blijft een gouden formule. Nowhere blijft zich ontwikkelen en aanpassen aan veranderende omstandigheden. Enerzijds groeit Nowhere mee met haar talent en blijft het verbonden aan de meer gevorderde talenten waarvoor de meer traditionele infrastructuur tekortschiet. Anderzijds ontwikkelt Nowhere een nieuwe programmapeiler, de zogenoemde Huisfunctie, met als doel de studio's zo laagdrempelig mogelijk beschikbaar te stellen aan (piep)jonge makers. Nowhere werkt inmiddels zestien jaar met jonge, creatieve Amsterdammers en weet daarom dat zij over een uitstekend kompas beschikken en op termijn vaak gelijk krijgen. Jonge Amsterdammers zijn dragers van kunstzinnige en culturele vernieuwing. Zij zijn daarom essentieel voor een gezond en vitaal cultureel klimaat. De Gemeente Amsterdam heeft vanuit dit perspectief ruimte geschapen voor Nowhere en haar achterban in de zogenoemde A-BIS. Daar zijn wij heel blij mee en natuurlijk trots dat wij deze functie als eerste mogen vervullen.

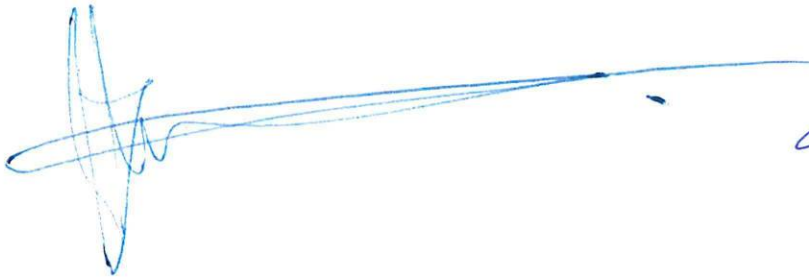
Nowhere 2021

In 2020 zijn de nieuwe plannen gemaakt die in 2021 gestalte moeten gaan krijgen. Nog steeds zal corona roet in het eten gooien. Toch denken wij vooruit en zal ergens in herfst van 2021 het Nowhere-gebouw weer open kunnen. En dan zal onze achterban zien dat we niet stil hebben gezeten. De foyer is verbouwd, extra studioruimte is gemaakt, er is een team gebouwd met een aantal nieuwe gezichten en we hebben een soepel digitaal systeem geïntroduceerd waar deelnemers makkelijk workshops en studio's kunnen boeken. Verder zal 2021 ongetwijfeld weer een jaar worden met onverwachte

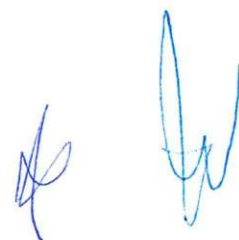

wendingen, partnerschappen, podiumavonden en mooie ontwikkeltrajecten voor nieuwsgierige (piep)jonge creatieven.

Voorzitter
Jan Willem Huisman

A large, stylized handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Penningsmeester

A large, stylized handwritten signature in blue ink, featuring a prominent loop at the top and a long vertical stroke extending downwards.Two small, stylized handwritten initials or marks in blue ink, one to the left and one to the right of the page number.